

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК СПОСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Стаття висвітлює особливості організації проектної роботи у навчанні англійської мови учнів початкової школи як один із аспектів проблеми активізації пізнавальних інтересів молодших школярів. Метод проектів розглядається у цій статті як метод навчання, в якому ідеї К.Д. Ушинського щодо пізнавальної самостійності учнів отримали свій розвиток.

Ключові слова: активізація пізнавальних інтересів молодших школярів, опанування англійської мови, метод проектів, проектна робота.

Підготувати молодшого школяра до елементарного англійського спілкування можна тільки тоді, коли цей учень активно працює не лише у класі в присутності вчителя, але й поза класом, виявляючи при цьому пізнавальний інтерес та самостійність. Відповідно у зв'язку з потребою виховувати пізнавальні інтереси учнів молодших класів у рамках вивчення предмету «Англійська мова» постає завдання пошуку ефективних методів, які б сприяли вирішенню проблеми активізації цих інтересів у процесі опанування англійської комунікації. Проблема стимулювання пізнавальної активності дітей під час навчання є актуальною сьогодні, проте не новою. Відомо, що К.Д. Ушинський у XIX столітті висував ідеї щодо пізнавальної самостійності учнів, пов'язуючи їх із вдосконаленням змісту освіти та методів навчання.

За К.Д. Ушинським, цілі навчання – полягають не тільки в тому, щоб передати учню ті чи інші знання, але й у тому, щоб розвинути в ньому бажання та здатність самостійно, без учителя здобувати нові знання. Цією здатністю учень повинен володіти і тоді, коли вчитель його залишить і надасть йому засіб отримувати корисні знання не лише із книг, але й із предметів, що його оточують, із життєвих подій [1, с. 23]. К.Д. Ушинський виділив дві сторони пізнавальної самостійності. Відповідно до сучасної термінології одна з них – мотиваційна (бажання здобувати нові знання), що характеризує потреби учня у пізнанні, його інтерес до процесу пізнання, його допитливість, а інша – процесуальна (здатність самостійно здобувати нові знання), яка передбачає оволодіння способами, засобами отримувати корисні знання.

Численні висловлювання К.Д. Ушинського, аналіз його навчальних книг «Дитячий світ» та «Рідне слово» дозволяють зробити висновок, що головною передумовою формування людини, підготовленої до самостійної пізнавальної діяльності та захопленої нею, є розвиток пізнавальних здібностей – мислення, вміння спостерігати предмети та явища, помічати їхні особливості, порівнювати, виділяти суттєві ознаки і властивості, робити висновки на основі фактів, ставити нові запитання, володіти здобутими знаннями як методом подальшого пізнання. Одним із методів навчання, в якому ідеї К.Д. Ушинського щодо пізнавальної самостійності одержали свій розвиток, виступає метод проектів. Про навчальні можливості цього методу відомо давно.

Метод проектів виник у США наприкінці XIX століття. Спочатку його застосовували у сільськогосподарських школах, а у кінці першого десятиріччя XX століття він був перенесений у загальноосвітню школу. До того часу у педагогічній літературі з'явився і сам термін «метод проектів». Професор Колумбійського університету У. Кілпатрик розробив психолого-педагогічне обґрунтування цього методу. Під проектом У. Кілпатрик розумів будь-який цільовий проект, будь-який випадок цільової активності, де домінуючий намір як внутрішнє спонукання визначає мету дії, керує її процесом, обґрунтовує її напрям, її внутрішній мотив [2, с. 238 – 239].

Слід зауважити, що у своїй теорії У. Кілпатрик використовував висновки американського філософа-прагматиста Д. Дьюї, згідно з якими в основі пізнавальної діяльності дитини лежить тотожність інтересу та дії. Д. Дьюї вважав, що справжній інтерес з'являється при ототожненні особистості через дію з предметом або ідеєю. На його думку, пізнавальна діяльність учнів виявлялася найбільш ефективною тоді, коли її джерелом виступав внутрішній інтерес як об'єднання діяльних сил [3].

Згідно з теорією У. Кілпатрика структура проекту містила чотири елементи:

- відчуття реальної, життєвої потреби, здатної вилитися у питання, яке повинно виникнути у самого учня;

- зростаючий інтерес та ентузіазм, у результаті якого з'являється активність;
- пошук відповідних засобів та матеріалів;
- організація та виконання проекту.

Метод проектів на той час розглядався як остання ланка у розвитку педагогічних ідей від школи навчання до вільної школи життя. І це дійсно було так, тому що учень отримував ініціативу у постановці цілей своєї діяльності, у виборі та розробці проектів. Прихильники цього методу вважали, що користь може принести лише така діяльність, яка виконується з великою зацікавленістю. І саме тому достоїнства проекту визначалися ступенем зацікавленості школярів у досягненні поставленої мети. Було доведено, що у ході виконання проекту учні вчаться працювати самостійно, набувають досвід пізнавальної та навчальної діяльності.

Проблема активізації пізнавальних інтересів учнів за допомогою методу проектів у навчанні іншомовного спілкування вивчається у вітчизняній та зарубіжній методиці [2 – 8].

У сучасній методичній літературі проект визначається як різновид творчої роботи учнів, коли вони під керівництвом учителя або самостійно вчаться створювати зміст своєї навчальної діяльності і засвоювати його в ході підготовки і захисту обраного проекту [9, с. 15]. Суть проекту полягає у виконанні завдання, спрямованого, в першу чергу, на досягнення практичних результатів (підготовка колажів, альбомів, малюнків, написання листів, віршів тощо). У процесі виконання завдання учні спілкуються між собою та з учителем англійською мовою.

У дидактиці відома класифікація проектів, розроблена Е.С. Полат [4]. Представимо її у вигляді таблиці (див: табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація проектів

Критерії	Типи проектів
За видом діяльності	Дослідницькі; творчі; рольові-ігрові інформаційні; практико-орієнтовані
За предметно-змістовою сферою	Монопроекти; міжпредметні проекти
За характером координації	Проект з відкритою, наявною координацією; проекти зі схованою інформацією
За характером контактів	Внутрішні; регіональні; міжнародні
За кількістю учасників	Парні; групові; індивідуальні
За терміном проведення	Короткотривалі; середньої тривалості; довготривалі

Більшість дослідників виділяють такі важливі характеристики проектної технології навчання:

- результативність, тобто високий рівень досягнення поставленої навчальної мети кожним учнем;
- економічність, тобто засвоєння більшого обсягу навчального матеріалу при найменших витратах зусиль на оволодіння ним за одиницю часу;
- ергономічність, тобто здійснення навчання у співробітництві, в умовах позитивного емоційного мікроклімату, за відсутності перевантажень та перевтоми;
- висока вмотивованість у вивченні предмета, що сприяє підвищенню інтересу до занять та дозволяє вдосконалювати особистісні якості учня, розкривати його резервні можливості [10, с. 259].

У рамках цієї статті розглядаються особливості організації проектної роботи у навчанні англійської мови учнів початкової школи. Вивчення вказаного аспекту проблеми активізації пізнавальних інтересів молодших школярів у контексті опанування англійської мови за допомогою методу проектів представлятиме один із багатьох кроків на шляху її вирішення.

У початковій школі у ході вивчення англійської мови діти тільки розпочинають набувати досвід створення власних проектів. У другому класі закладаються основи проектної роботи. Тому спочатку молодші школярі виконують прості проектні завдання, наприклад:

PROJECT

'Interview Your Friend'

- Do you like singing?
 - Do you like playing football?
 - Do you like dancing?
 - ...?

- Yes, I do. / No, I don't.
 - ...

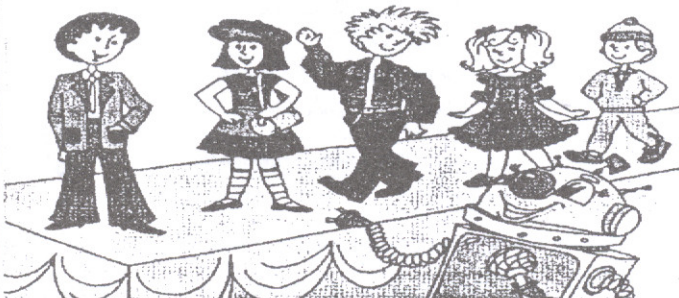
► **Tell about your friends**
 Example: My friend is keen on drawing.
 He/she is not very keen on dancing.

PROJECT

'Fashion Show'

► **Comment on Robby's Fashion Show**

Example: Look at this boy. It's Anton. He is wearing a blue suit and a pair of blue shoes. His shirt is **light-blue**. His tie is yellow. It makes his suit more beautiful. He's classy.

► **Draw the pictures of kids wearing cool clothes**
 ► **Comment on your models**
 ► **Make the picture gallery* on the blackboard**
 ► **Choose the best model**

***light-blue** [ˌlaɪt ˈbluː] світло-блакитний;
 ***gallery** [ˈgæləri] галерея

У третьому та четвертому класах для виконання пропонуються творчі, рольово-ігрові та інформаційні проекти. Творчі проекти передбачають відповідне «матеріальне» оформлення результатів діяльності, наприклад, у вигляді колажу, альбому, коміксу. У рольово-ігрових проектах учасники приймають на себе певні ролі, які обумовлені його характером та змістом. Молодші школярі виконують ролі літературних, казкових персонажів, а також ролі людей із реального життя. Ступінь творчості у таких проектах досить висока. Рольово-ігрові проекти також передбачають досягнення практичного результату. Інформаційні проекти спрямовані на збір інформації про певну подію або явище. Учасники проекту збирають цю інформацію для ознайомлення з нею широкої аудиторії. Зібрана інформація може оформлюватися як Інтернет сайт, таблиці, схеми, листи тощо. Всі згадані вище типи проектів у залежності від терміну проведення можуть реалізовуватися як міні-проекти (короткотривалі проекти), розраховані на один урок або його частину, а також проекти середньої тривалості, які передбачають їх виконання як у класі так і поза ним під час одного із тематичних циклів уроків. Молодші школярі виконують обрані проекти індивідуально, у парах чи групах. Нижче пропонуємо приклади групового короткотривалого рольово-ігрового проекту та інформаційного проекту середньої тривалості.

Короткотривалий рольово-ігровий груповий проект «The Shopping List for the Party» включає такі завдання:

- у класі члени групи – учасники святкування обговорюють перелік продуктів та напоїв, які потрібно придбати, при цьому кожен висловлює свою пропозицію, а інші виражають свої думки щодо неї;
- як результат обговорення члени групи складають список покупок та презентують його у класі.

PROJECT WORK   **'The Shopping List for the Party'**

Work in groups

- Team up into some groups.
- Discuss the list of products and drinks you want to buy for the party.

- I think that we need **apples** .
 - It would be great to buy **chocolate** .
 - How about **ice cream** ?
 - As for me, I like **strawberries** .
 - It's really nice to buy **apples** .
 - Let's buy some **apples** , it's tasty.

- Express your opinion.

- A good idea.   - Agree.   - Everybody likes **apples** .
 - Never.   - It's not a good idea.

Use: healthy / unhealthy
 good / bad for health
 tasty / not tasty
 sweet / sour

- Present your project to the classmates.

- We discussed the shopping list for the party ...
 - ... and decided to buy some **apples** .

Інформаційний груповий проект середньої тривалості «What We Can Do in English» передбачає виконання наступних завдань:

- працюючи у групах, учні розфарбовують кульки (speech bubbles) на отриманих аркушах із малюнками дотепних дітлахів, на яких позначені дії, які учні вміють виконувати. Наприклад:
- I can count from 10 to 20. I can say a rhyme. I can say the days of the week. I can read (a poem, a short story, a postcard, an e-mail message). I can sing English songs etc;
- учні пишуть на аркушах, що ще вони вміють робити англійською мовою;
- учні обмінюються короткими усними повідомленнями про свої вміння користуватися англійською;
- у позаурочних умовах діти знайомляться з аркушами однокласників, роблять загальний звіт-колаж «What We Can Do in English», обирають учня, який буде захищати цей проект у класі англійською мовою.

PROJECT WORK

"What We Can Do in English"

Colour in the speech bubbles when you can do these things

I can count from 1-10

I can sing a song

I can say a rhyme

I can say the days of the week

I can count from 10-20

I can act in a sketch

GOT IT!

I can name some foods

I can say the months

SPEAKING

I can name some animals

I can count from 20-100

I can name the colours

I can name objects in the classroom

I can say the alphabet

I can also

- Робота над проектом відбувається у певній послідовності, яка передбачає здійснення кроків:
- вибір теми, постановка завдань, обговорення ходу виконання, розподіл обов'язків між учасниками проекту, обговорення кінцевого практичного результату;
  - збір інформації, накопичення матеріалів, пошук додаткової інформації, обговорення первинних результатів;
  - використання зібраного матеріалу у груповій комунікації, оформлення продукту проектної діяльності, підготовка презентації;
  - презентація проектів, підведення підсумків [5].

Розглянуті особливості організації проектної роботи у контексті вивчення англійської мови у початковій школі сприятимуть можливості реалізувати метод проектів у практичній діяльності. На завершення слід зазначити, що системне використання проектів у межах кожного навчального циклу збагачує зміст навчання мови молодших школярів, забезпечує дітям можливість бути більш самостійними, виявляти ініціативу, творчі здібності, пізнавальну активність, інтелектуальні та комунікативні вміння застосовувати здобуті знання на практиці та отримувати нові знання самостійно. Завдяки проектній роботі навчання англійської мови позбавляється формального характеру. Воно набуває більш особистісно-орієнтованого та діяльнісного характеру. Проектні завдання створюють умови, за якими процес вивчення англійської мови наближується до процесу природного оволодіння мовою в автентичному мовленнєвому контексті.

Література

1. Ушинський К.Д. Собрание сочинений: В 11-ти т. – Л., 1950. – Т. 3. – 595 с.
2. Новые пути зарубежной педагогики. – М., 1927. – 320 с.
3. Дьюи Д. Интерес и усилие в деле воспитания // Новые пути зарубежной педагогики. – М., 1927. – С. 230 – 235.
4. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2, № 3. – С. 3 – 10, С. 3 – 9.
5. Мартыанова Т.М. Использование проектных заданий на уроках английского языка // Иностранные языки в школе. – 1999. – № 4. – С. 19 – 21.
6. Коньшева А.В. Организация самостоятельной работы учащихся по иностранному языку. – СПб.: КАРО, Мн.: Издательство «Четыре четверти», 2005. – С. 131 – 153.
7. Зимняя И.А., Сахарова Т.Е. Проектная методика обучения английскому языку // Иностранные языки в школе. – 1991. – № 3. – С. 9 – 15.
8. Ken Sheppard and Fredricka L. Stoller. Quidelines for the Integration of Student Projects into ESP Classrooms // English Teaching Forum. – Vol. 33. – № 2. – P. 10 – 15.
9. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Теория и практика обучения иностранным языкам. Начальная школа: Методическое пособие. – М.: АЙРИС ПРЕСС, 2004. – 240 с.
10. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам. Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. – М.: Филоматис, 2004. – 146 с.

The article highlights peculiarities of project work in English-language learning by pupils of primary school as one of the aspects of the problem of young learners' cognitive interests intensification. Project method is considered in the article as the teaching method in which K.D. Ushynsky's ideas concerning pupils' cognitive independence got their development.

Key words: intensification of young learners' cognitive interests, mastering of English-language communication, project method, project work.

Надійшла до редакції 15.04.08 р.